

กระทรวงสาธารณสุขเขตสุขภาพที่10 ตัวอย่างที่ดีการแก้ปัญหาวัณโรคในพื้นที่

ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่หนึ่งใน 14 ประเทศที่มีปัญหาวัณโรครุนแรง จากการคาดการณ์พบว่าโดยรวมทั้งประเทศมีผู้ป่วยวัณโรคประมาณ 120,000 ราย แต่สามารถค้นหาพบประมาณ 70,000 ราย นั่นหมายถึงยังมีผู้ป่วยวัณโรคอยู่อีกจำนวนมาก การจัดการกับปัญหาวัณโรคจึงไม่ใช่แค่เรื่องของ การป้องกันควบคุมแต่จะยกระดับมาเป็นเรื่องการยุติปัญหา ที่สำคัญคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการแผนปฏิบัติการระดับชาติด้านการต่อต้านวัณโรค พ.ศ. 2560-2564 เพื่อป้องกันควบคุมโรคในเชิงยุติปัญหาภายใต้แผนยุทธศาสตร์ 20 ปี มีเป้าหมายคือการลดความชุกของโรคหรือผู้ป่วยวัณโรคเกิดใหม่ลงร้อยละ 12.5 ต่อปี จาก 171 ต่อประชากรแสนคน ในปี 2557 ให้เหลือ 88 ในปี 2564 กระทรวงสาธารณสุขได้สั่งการให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการยุติวัณโรคแห่งชาติ (National Operation Center for TB) หรือ NOC-TB โดยตั้งศูนย์สั่งการขึ้นที่ส่วนกลางและกำหนดให้หน่วยงานสาธารณสุขทุกระดับดำเนินการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการยุติวัณโรคแห่งชาติเพื่อขับเคลื่อน

การดำเนินงานด้านการป้องกันควบคุมวัณโรคให้ เป็นวาระสำคัญระดับประเทศ เมื่อเร็ว ๆ นี้ ที่โรงแรมสุโขทัยแกรนด์ จังหวัดอุบลราชธานี นพ.สุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย อธิบดีกรมควบคุมโรคกล่าวหลังการเปิดประชุมวิชาการศูนย์ปฏิบัติการยุติวัณโรคแห่งชาติ เขตสุขภาพที่ 10 “Kick off NOC for TB Region 10th” ประจำปี 2561 ว่า เขตสุขภาพที่10 ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือใน 5 จังหวัดได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ ยโสธร และมุกดาหาร ทุกจังหวัดได้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการยุติวัณโรคแห่งชาติ นับเป็นเขตสุขภาพที่มีต้นทุนที่ดี โดยผลการดำเนินงานปี 2560 ที่ผ่านมา สามารถค้นหาผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ทุกประเภท 5,613 คน อัตราการค้นพบคิดเป็นร้อยละ 72 การเข้าถึงการคัดกรองวัณโรคในประชากรกลุ่มเสี่ยงร้อยละ 87 อัตราการรักษาสำเร็จร้อยละ 86.99 อัตราการเสียชีวิตร้อยละ 7 ในกลุ่ม ผู้สูงอายุและกลุ่มที่มีโรคร่วม

“การดำเนินการของเขตสุขภาพที่ 10 จึงนับเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เขตสุขภาพอื่น ๆ ทั้งใน ส่วนของผู้รับผิดชอบจากระบบบริการและใน

เรื่องของศูนย์ปฏิบัติการฯ ที่มียกระดับจาก การป้องกันควบคุมโรคธรรมดา กลายมาเป็นเรื่อง การยุติปัญหา เน้นการทำงานใน 3 ส่วนหลัก ๆ คือ 1. การค้นหาผู้ป่วยวัณโรคในกลุ่มเสี่ยง ครอบคลุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ได้แก่ ผู้สัมผัส วัณโรค ผู้ต้องขังในเรือนจำ ผู้สูงอายุมากกว่า 65 ปี ผู้ติดเชื้อมือไขว้ ผู้ป่วยเบาหวาน แรงงานข้าม ชาติ และบุคลากรสาธารณสุข 2. การนำกลุ่มเสี่ยง เข้ารับการวินิจฉัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เพื่อนำ เข้าสู่ระบบการรักษา 3. การนำผู้ป่วยวัณโรคเข้า รับรักษาอย่างต่อเนื่องให้หายขาดไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 คาดว่าภายใน 5 ปี จะลดความชุกของ การเสียชีวิตจากวัณโรคลงได้มากกว่าร้อยละ 50 และภายในอีก 20 ปีข้างหน้าจะสามารถบรรลุตาม เป้าหมายการดำเนินงานวัณโรคของประเทศได้ หากทำได้อย่างต่อเนื่อง” นพ.สุวรรณชัย กล่าว

ด้าน นพ.ทนัย เจริญกุล ผู้อำนวยการ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 อุบลฯ กล่าวว่า การยุติวัณโรคในยุคแห่งการพัฒนาที่ ชิงชัน เขตสุขภาพที่ 10 ได้ดำเนินการใน 4 โครงการหลักได้แก่ 1. โครงการเปิดศูนย์ปฏิบัติการ ยุติวัณโรคแห่งชาติระดับเขตและจังหวัด 2. โครงการค้นหาวัณโรคใน 6 กลุ่มเสี่ยงหลัก ได้แก่ ผู้สัมผัสกับผู้ป่วยวัณโรค, ผู้ต้องขังในเรือนจำ, บุคลากรสาธารณสุข, แรงงานข้ามชาติ, ผู้สูงอายุ มากกว่า 65 ปี และผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เอชไอวี เบาหวาน 3. โครงการ “เราจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” โดยพัฒนาองค์ความรู้และบทเรียนจากเครือข่าย ที่มีผลสำเร็จจากการรักษามากกว่าร้อยละ 90 มา ปรับใช้กับเครือข่ายที่มีผลการดำเนินงานต่ำกว่า ร้อยละ 85 ด้วยหลัก 3C ได้แก่ Client: ผู้ป่วย วัณโรค, Care team: ทีมดูแลรักษา และ Com munity: ชุมชนและใช้มาตรการ 2-2-2 คือ ขึ้น ทะเบียนและให้การรักษามาตรฐานภายใน 2 วัน, รพ.สต. ติดตามดูแลต่อเนื่องถึงบ้าน ภายใน 2 วัน และดูแลอย่างเข้มข้นใน 2 เดือน แรก 4. โครงการรางวัลแด่คนทำดี โดยมีมอบเป็น

ขวัญกำลังใจแต่เครือข่ายที่มีผลการดำเนินงานที่
อัตราการรักษาสำเร็จมากกว่าร้อยละ 90

ในขณะที่ พญ.ผลิน กมลวัฒน์
ผู้อำนวยการสำนักวัณโรค กล่าวว่า เนื่องจาก
วัณโรคเป็นปัญหาของประเทศไทยและเป็น
ปัญหาที่นานาชาติทั่วโลกวมทั้งองค์การอนามัย
โลกให้ความสำคัญ ประเทศไทยโดยรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงสาธารณสุขและท่านปลัด
กระทรวงสาธารณสุขได้สั่งการให้จัดตั้งศูนย์
ปฏิบัติการยุติวัณโรคแห่งชาติขึ้นทั่วประเทศ
ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับเขต ระดับจังหวัดและ
ระดับอำเภอ เพื่อเร่งรัดทำเรื่องนี้ให้สำเร็จ ซึ่ง
สำนักวัณโรคได้รับมอบหมายให้ดำเนินการมอบ
สัญลักษณ์ป้ายศูนย์ฯ ให้ทุกพื้นที่ เพื่อแสดง
สัญลักษณ์และการทำงานให้เข้มแข็งจริงจัง ซึ่ง
การจัดการกับปัญหาวัณโรคในปัจจุบันไม่ใช่แค่
กระทรวงสาธารณสุขเพียงแห่งเดียว แต่มี

กระทรวงต่าง ๆ มาร่วมมือกัน มีการจัดตั้งศูนย์
ปฏิบัติการยุติวัณโรคแห่งชาติ มีคณะกรรมการ
ที่เป็นสหวิชาชีพ มีภาคีเครือข่ายสุขภาพทุก
ภาคส่วนในพื้นที่ ที่จะร่วมมือกันเพื่อจับ
เคลื่อนการดำเนินงานการยุติวัณโรคให้บรรลุ
ตามเป้าหมายของประเทศต่อไป

“วัณโรคไม่ได้ติดต่อกันง่าย ๆ แต่ถ้า
มีอาหารสงสัย มีไข้ต่ำ ๆ ไอเรื้อรังเกิน 2
สัปดาห์ เหนื่อยหอบ และน้ำหนักลด ควรไป
พบแพทย์ให้ช่วยตรวจเสมหะหาเชื้อวัณโรค
หากพบว่าป่วยจะได้รับการรักษาที่ถูกต้อง

พญ.สุวรรณชัย วันภักย์เจริญชัย

เพราะบางคนจะหลงทางไปรักษาหลอดลม
อักเสบ ไข้หวัด ภูมิแพ้ เป็นต้น วัณโรค
สามารถรักษาให้หายขาดได้ เพียงรับประทาน
ยาต่อเนื่องประมาณ 6 เดือน ส่วนการป้องกัน
โรค ทำได้โดยการสวมหน้ากากอนามัยเพื่อ
ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้อื่น และ
ดูแลสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล คือ รับประทานอาหาร
ที่มีประโยชน์ครบ 5 หมู่ หนี้นอก
กำลังกาย ล้างมือด้วยน้ำและสบู่หรือเจล
แอลกอฮอล์เพื่อป้องกันการติดเชื้อจากการ
สัมผัสสมหะ” พญ.ผลิน ผู้อำนวยการสำนัก
วัณโรค กล่าว.